

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра **Права** (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Голубов А.Є.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2021 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

КРИМІНОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 Право
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 Право
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Право
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти:
перший (бакалаврський)

Харків – 2022 р.

Розробник: Філіпенко Наталія Євгенівна, доктор юридичних наук, доцент, професор закладу вищої освіти кафедри права гуманітарно-правового факультету_____

**(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)
(підпис)**

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри **Права**

(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 26» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри д.ю.н, професор _____

Спіцина Г.О.

1. Загальна інформація про викладача

Філіпенко Наталія Євгенівна, доктор юридичних наук, доцент, професор закладу вищої освіти кафедри права гуманітарно-правового факультету n.filipenko@khai.edu

Сферу наукових інтересів становлять проблеми кримінології, судової експертизи у кримінальному та адміністративному провадженнях за фактами втручань у діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту; правове регулювання інформаційної безпеки в Україні; актуальні проблеми правового регулювання та організації безпеки суб'єктів господарювання критичної інфраструктури та повітряного транспорту; актуальні проблеми запобігання корупції.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна 5

Обсяг дисципліни: 3,5 кредитів ЄКТС/105 годин, у тому числі аудиторних – 56 год., самостійної роботи здобувачів – 49 год.

Форма здобуття освіти – *денна*

Дисципліна *обов'язкова*

Види навчальної діяльності – *лекції, семінарські та практичні заняття*

Види контролю – *модульний контроль, екзамен*

Мова викладання – *українська*

Пререквізити: Філософія права; актуальні проблеми теорії права; сучасні проблеми кримінального права та кримінології; актуальні питання адміністративного права та адміністративного судочинства.

Кореквізити навчальної дисципліни: Сучасні проблеми доказування у кримінальному провадженні; використання кримінального аналізу щодо протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту; актуальні проблеми запобігання та протидії корупції; актуальні питання забезпечення прав і свобод людини у кримінальному судочинстві; судові експертизи у кримінальному та адміністративному провадженнях за фактами втручань у діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування умінь з виважених, наукових позицій давати належну оцінку складним явищам та процесам державно-правової дійсності, розкривати їх сутність, розуміти їх соціальне призначення, місце і роль у політичній та правовій системах суспільства, плідно сприяти розв'язанню різноманітних проблем державного і правового будівництва, формування у студентів професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності; формування фахово підготовлених високо освічених спеціалістів-юристів, спроможних здійснювати на належному рівні юридичне забезпечення у різних галузях та сферах суспільного життя; здобуття навичок самостійного комплексного аналізу криміногенної ситуації, організації

досліджень рівня злочинності (у т.ч. латентної); формування теоретично і емпірично обґрунтованих уявлень про специфіку розробки та впровадження заходів превенції злочинів на загально-соціальному та спеціально-кримінологічному рівнях; формування у студентів науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан злочинності в Україні та світі, про її тенденції та фактори, що впливають на її структуру та динаміку, особу злочинця та його характерні риси, а також про систему заходів боротьби зі злочинністю і окремими її видами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є кримінальна протиправність як соціально-правовий феномен, особа правопорушника, детермінанти кримінальних правопорушень, заходи запобігання кримінальним правопорушенням та кримінологічний аналіз окремих видів правопорушень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Кримінологія» є: формування у студентів науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан злочинності в Україні та світі, про її тенденції та фактори, що впливають на її структуру та динаміку, особу правопорушника та його характерні риси, а також про систему заходів протидії кримінальним правопорушенням і окремими їх видами; вмінням самостійного комплексного аналізу кількісно-якісних показників злочинності, організації та впровадження заходів протидії кримінальним правопорушенням у територіальному масштабі.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

– СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а

також практики Європейського суду з прав людини.

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та

змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Поняття кримінології. Кримінологія як наука і навчальна дисципліна. Предмет кримінології. Загальна характеристика його складових. Місце кримінології в системі наук. Система кримінології. Завдання кримінології. Методологія та методика кримінології.

Тема 2. Поняття кримінальної протиправності, її ознаки та види. Вимірювання кримінальної протиправності: кількісні і якісні показники (характеристики). Їх значення для вивчення злочинності. Детермінація кримінальної протиправності. Поняття латентної злочинності. Фактори, що обумовлюють латентну протиправність. Методи дослідження латентної протиправності. Стан та тенденції кримінальної протиправності в Україні на сучасному етапі.

Тема 3. Кримінологічна характеристика особи правопорушника. Фонові явища, які детермінують протиправну поведінку. Класифікація правопорушників. Індивідуальна злочинна поведінка. Детермінанти та механізм індивідуальної кримінальної поведінки. Співвідношення соціального та біологічного в особі правопорушника. Причини та умови окремого (одиночного) кримінального правопорушення. Поняття кримінологічної віктимології. Особа потерпілого. Класифікація жертв правопорушення.

Поняття фонових явищ в кримінології. Види фонових явищ. Вплив алкоголізму, наркоманії, табакокуріння, проституції, відхилень сексуальної поведінки, безробіття, жебрацтва, бродяжництва, неправдивої пропаганди ЗМІ та інших сучасних негативних явищ на злочинність.

Тема 4. Попередження кримінальних правопорушень. Характеристика її складових. Класифікація заходів попередження кримінальних правопорушень. Поняття, види та значення кримінологічного прогнозування. Методи прогнозування: екстраполявання (екстраполяція), експертна оцінка, моделювання. Поняття та види кримінологічного планування боротьби з кримінальними правопорушеннями.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 1. Кримінологічна характеристика насильницьких кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти свободи, честі та гідності особи. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості.

Тема 2. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти власності. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень у сфері довкілля та екології.

Тема 3. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти суспільного порядку та моральності. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти суспільної безпеки. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, пов'язаних з наркоманією.

Тема 4. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти правосуддя. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, вчинюваних в місцях позбавлення волі.

Тема 5. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності. Кримінологічна характеристика організованої злочинності. Кримінологічна характеристика професійної злочинності.

Тема 6. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, вчинених жінками та дітьми. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, вчинених жінками. Види правопорушень. Попереджувальні заходи. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми.

Модульний контроль.

- 5. Індивідуальні завдання**
Навчальним планом не передбачено
- 6. Методи навчання**
Лекції, семінарські заняття, практична робота
- 7. Методи контролю**
Модульний контроль, іспит

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	4	0...16
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	11	0...11
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...26	1	0...26
Усього за семестр			0...100

Білет для іспиту складається з 2 теоретичних питань, і 1 практичного завдання (30 б + 30 б + 40 б) = 100 балів...

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);

- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів) з обов'язковою перевіркою на антиплагіат через систему Unicheck (оригінальність тексту не менше 80 %);

- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);

- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (40 балів)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu->

dobrochesnist.pdf). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій.
2. Навчально-методичне забезпечення дисципліни (НМКД); <https://mentor.khai.edu/course/>

11. Рекомендована література

Законодавство:

1. Конституція України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141. (Розділи 1, 2). З наступними змінами і доповненнями.
2. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №25. Ст.31. З наступними змінами і доповненнями.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Голос України*. 2012. № 90-91. З наступними змінами і доповненнями.
4. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №49. Ст.3186. З наступними змінами і доповненнями.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 17, ст.71

Базова:

5. Кримінологія : навчальний посібник-практикум (для здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність») / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан,

О.С. Скок, Т.В. Шевченко, Ю.М. Крамаренко, Г.В. Барабаш, Ю.В. Волошина, І.В. Шило / За заг. ред. к.ю.н., доц. С.А. Шалгунової / Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 332 с

6. Кримінологія. Академічний курс/за заг. ред. О. М. Литвинова. Кол. авторів. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 588 с.

7. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін.; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків : Факт, 2021. 853 с.

8. Кримінологія: питання та відповіді/за заг. ред. О.М. Литвинова. Кол. авторів: Авдєєв О.О., Васильєв А.А. та ін. Х.: Золота миля, 2015. 324 с.

9. Кримінологічний довідник: довідкове видання/за наук. ред. д-ра юрид. наук, професора, академіка НАПрН України Бандурки О. М.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора Джужі О. М. і д-ра юрид. наук, професора Литвинова О. М. Харків: Золота миля, 2013. 412 с

Допоміжна:

1. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Злочинність як об'єкт феноменологічного аналізу. *Право і безпека*. 2015. № 3 (58). С. 6–10.

2. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів: монографія. Харків: Вид-во ХНУВС, 2011. 308 с.

3. Бєсчастний В. М. Кримінологічний аналіз стану злочинності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 207–213.

4. Блага А. Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання): моногр. Харків: ФО-П Макаренко, 2014. 286 с.

5. Бугаєць А. В. Корислива насильницька злочинність на залізничному транспорті України: моногр. Харків: Право, 2017. 244 с.

6. Голіна В. В., Лукашевич С. Ю., Колодяжний М. Г. Державне прогнозування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні/за заг. ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2012. 286 с.

7. Блажівський Є. М. Моніторинг протидії злочинності в Україні: моногр. Харків: Золота миля, 2013. 214 с.

8. Кулик О. Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 288 с.

9. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам: моногр. Харків: Золота миля, 2013. 216 с.

10. Шкуро В. В. Суїцидальність в Україні: кримінологічна характеристика та протидія: моногр./за наук. ред. Ю. В. Орлова; Кримінологічна асоціація України. Харків : Панов, 2017. 228 с.

11. Храмцов О. М. Кримінально-правове та кримінологічне забезпечення охорони особи від насильства : моногр. Київ : НікаНова, 2015. 314 с.

Перелигіна Р.В. Протидія жіночому сімейному насильству: компаративістський аналіз // Протидія злочинності: теорія та практика : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 жовт. 2016 р.) / орг. конф.: О.М. Толочко. С. 444-446.

12. Правові та організаційно-тактичні основи попередження і розкриття злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових речовин чи

бойових припасів: монографія / Антонов К.В., Діденко С.В., Філіпенко Н.Є. Херсон : Вид. Чуєв С.М., 2007. 188 с.

13. Правові та організаційно-тактичні основи профілактики пенітенціарної злочинності: навч. посібник // Кол. авторів: Н.Є.Філіпенко, Шендрік В.В., Марков С.В. // ХНУВС. - К.: УВПД ГШ МВС України, 2010. 116 с.

14. Стрільців О. М. Запобігання наркозлочинності: досвід Нідерландів. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ 2016. № 4 (101). С. 215-225.

15. Спіцина Г. О., Філіпенко Н. Є., Акулова А. О. Віктимологічний аспект попередження майнових злочинів на транспорті. Злочинність і протидія їй в умовах сингулярності: тенденції та інновації : зб. тез доп. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті члена Правління Кримінологічної асоціації України, професора Тетяни Андріївни Денисової (м. Харків, 16 квіт. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. Справ, Кримінол. асоц. України. Харків : ХНУВС, 2021. С. 143-145.

16. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України : монографія / Р. С. Орловський. Харків : Право, 2019. 624 с.

17. Філіпенко Н. Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України : монографія. Харків : *Коллегіум*, 2020. 392 с.

18. Філіпенко Н. Є. Поняття, сутність та значення експертної превенції. Наукове видання Вісник кримінологічної асоціації України : Збірник наукових праць. № 1(24). 2021. С. 175-187.

19. Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko, Vitalii Tsymbalistyi. Implementation of Preventive Activity; Foreign Experience in Criminological Work of Forensic Science Institutions *Socrates: Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls = Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law*. Rīga: RSU, 2021, Nr. 1 (19). P. 32-39.

20. Vladislav Fedorenko & Natalia Filipenko & Inesa Shumilo & Volodymyr Nesterovych & Svitlana Nischymna, 2021 Entrepreneurial activity of the IT sector in the conditions of the COVID-19 pandemic and in the post-quarantine period. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, VsI Entrepreneurship and Sustainability Center, vol. 8(4), pages 697-712, June. Handle: RePEc:ssi:jouesi:v:8:y:2021:i:4:p:697-712 DOI: 10.9770/jesi.2021.8.4(43)

21. Dzhuzha, O. M., Vasylevych, V. V., Telefanko, B. M., & Filipenko, N. E. 2021 The Criminological Principles of Crime Prevention in the Field of Physical Culture and Sports of Ukraine. *DIXI*, 23(2), 1-25. <https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/3980/3174> (Wed of Science).

22. Nechyporuk, M., Pavlikov, V., Ivanović, A., Filipenko, N. (2021) Forensic Science Possibilities Within The Framework Of Criminal Proceedings While Aviation Accidents (Review Article). *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 1(3). 56-66. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.3.2021.05>.

23.

24. Шинкаренко І.Р., Спіціна Г.О. Безпека об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту: теоретичні аспекти. *Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх*. 2020. №2. С. 253-262. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава), «Перелік Б МОН України» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262

Інформаційні ресурси з дисципліни «Кримінологія»

1. Верховна Рада України. URL : <http://portal.rada.gov.ua/>.
 2. Президент України. URL : <http://www.president.gov.ua/ru/>.
 3. Верховний Суд. URL : <http://www.scourt.gov.ua/>.
 4. Академія правових наук України www.aprnu.kharkiv.org **Законопроекти України (сайт ВРУ) www.zakon.gov.ua**
 5. Конституційний Суд України. URL : <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>.
 6. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ. URL : <http://sc.gov.ua/>.
 7. Газета "Урядовий кур'єр" www.ukss.com.ua
 8. Газета "Юридична практика" www.practix.com
 9. Міністерство внутрішніх справ України. URL : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>.
 10. Міністерства Юстиції України www.gdo.kiev.ua
 11. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.
 12. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
 13. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. URL : <http://korolenko.kharkov.com/>.
 14. Юридичний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка www.lawschool.lviv.ua
 15. Юридичний факультет Академії управління та інформаційних технологій www.ariu.berdyansk.net
 16. Юридичний факультет Київського національного економічного університету www.uf-kneu.kiev.ua
 17. Юридичний сайт Київського національного університету внутрішніх справ www.naiu.kiev.ua
 18. Освітній портал Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна www.osvita.org.ua
 19. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
 20. Національна Парламентська бібліотека України www.nplu.kiev.ua
 21. Бібліотека ім. Лесі Українки www.lucl.lucl.kiev.ua
 22. Бібліотека Верховної Ради України www.rada.kiev.ua/library.
- Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка www.korolenko.kharkov.com